

Міністерство освіти і науки України
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»
Навчально-науковий інститут бізнесу і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та технологій електронного бізнесу
Варшавський університет природничих наук (SGGW) (Польща)
Університет торгівлі і послуг в Познані (Польща)
Політехнічний університет Картахени (Іспанія)
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Білоцерківський національний аграрний університет
НУБіП України
Хмельницький національний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ, КОНТРОЛЮ Й ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

ЗБІРНИК ТЕЗ

X Міжнародної науково-практичної конференції НАУКОВЦІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

6 листопада 2025 року
Кам'янець-Подільський

ЗАБОЛОТНИЙ Вячеслав, к. е. н., доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
ГАВРИК Олеся, к. е. н., доцент
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ СПЛАТИ ПОДАТКІВ ФЕРМЕРСЬКИМИ ГОСПОДАРСТВАМИ В ПЕРІОД ВІЙНИ.

В умовах воєнного стану функціонування аграрного сектору України супроводжується зростанням податкових ризиків та ускладненням механізмів їх адміністрування. Для фермерських господарств це означає необхідність постійної адаптації до змін у податковому законодавстві, порушення логістичних ланцюгів, втрати майна, скорочення доходів і нестачі обігових коштів. У таких умовах формування гнучкої системи податкового обліку набуває вирішального значення, адже вона забезпечує оперативність формування інформації для управління податковими платежами та збереження фінансової стійкості підприємства [1].

Специфіка податкового обліку фермерських господарств у період війни проявляється у широкому використанні спрощених режимів оподаткування - зокрема, єдиного податку третьої групи, спеціальних режимів для аграрного виробництва та пільгових ставок ПДВ для окремих категорій продукції. Ці механізми покликані підтримати платоспроможність малих і середніх виробників, проте постійні зміни податкових норм та тимчасових постанов ускладнюють стабільне планування фінансових потоків і вимагають регулярного коригування облікової політики підприємств [2].

У сучасних умовах воєнної економіки особливого значення набуває підвищення прозорості, достовірності та контрольованості податкової інформації у діяльності фермерських господарств. Система внутрішнього контролю виступає ключовим елементом забезпечення фінансової дисципліни, що дозволяє не лише запобігати порушенням податкового законодавства, а й формувати довіру до суб'єктів господарювання з боку державних органів, партнерів і кредиторів. Ефективний внутрішній контроль сприяє своєчасному

виявленню помилок у визначенні бази оподаткування, правильному нарахуванню податків, зборів та обов'язкових платежів, а також гарантує дотримання принципу справедливості оподаткування в умовах воєнних і післявоєнних викликів [3].

У системі сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств контроль за правильністю відображення земельних ресурсів, орендних платежів, витрат на виробництво, доходів від реалізації продукції та грантових надходжень набуває особливої актуальності. Через воєнні дії зростає ризик втрати частини документів, ускладнюється фізичний доступ до земельних ділянок і виробничих потужностей, що підвищує ймовірність неточностей у податковій звітності. У зв'язку з цим важливим стає впровадження аналітичного обліку з підвищеним рівнем деталізації, який дозволяє відслідковувати кожен вид доходу, витрат і зобов'язань, пов'язаний із господарською діяльністю.

Важливим напрямом удосконалення системи контролю є регламентація процедур перевірки первинних документів. Зокрема, необхідно запроваджувати стандартизовані форми внутрішніх актів, електронну реєстрацію документів, контроль достовірності контрагентів і відповідності господарських операцій реальному змісту. Це дозволяє не лише запобігти помилкам і зловживанням, але й створює доказову базу у разі перевірок податкових органів або аудиторських процедур.

Особливу роль відіграє підвищення рівня прозорості фінансових операцій, що досягається завдяки застосуванню принципів належного корпоративного управління, чіткому розподілу обов'язків між обліковими працівниками, використанню цифрових платформ для податкового адміністрування. Такий підхід забезпечує не лише оперативне виявлення порушень, а й сприяє формуванню культури податкової доброчесності серед фермерів і працівників бухгалтерських служб.

Посилення взаємодії між фермерськими господарствами та фіскальними органами є важливим чинником формування прозорого податкового середовища та підвищення довіри між державою і бізнесом. У воєнний період, коли економіка стикається з високим рівнем невизначеності, нестачею ресурсів і порушенням традиційних механізмів адміністрування податків,

взаєморозуміння між платниками податків і контролюючими органами набуває стратегічного значення. Йдеться не лише про обмін інформацією, але й про партнерський формат взаємодії, що передбачає консультативну підтримку, спільну розробку механізмів відстрочення чи реструктуризації податкових зобов'язань, а також створення сприятливих умов для відновлення діяльності фермерських господарств після бойових дій.

Впровадження ризик-орієнтованого підходу до податкового контролю дозволяє оптимізувати навантаження як на фіскальні органи, так і на платників податків. Замість суцільних перевірок акцент робиться на ідентифікації підприємств із підвищеним ризиком ухилення від оподаткування або неправильного ведення обліку. Для цього використовуються аналітичні показники - динаміка сплати податків, відхилення у звітності, нетипові господарські операції. Такий підхід сприяє зниженню адміністративного тиску на сумлінних платників і водночас підвищує ефективність виявлення податкових порушень.

Створення єдиних аналітичних баз даних про податкову дисципліну сільськогосподарських виробників відкриває нові можливості для державного прогнозування податкових надходжень, оцінювання фінансової спроможності територіальних громад та визначення пріоритетних напрямів державної підтримки. Об'єднання інформації з податкових, земельних і фінансових реєстрів дає змогу фіскальним органам ефективніше аналізувати податкову поведінку підприємств і запобігати зловживанням, а фермерам - швидше отримувати податкові роз'яснення, відшкодування та пільги.

У перспективі такий підхід формує нову модель податкової взаємодії, засновану на відкритості, прогнозованості й партнерстві. Це сприяє підвищенню ефективності державної податкової політики, забезпеченню стабільності податкових надходжень і зміцненню фінансової спроможності місцевих бюджетів. Для аграрного сектору, який є стратегічним для національної економіки, це означає створення фундаменту для довгострокової стійкості, розвитку фінансової автономії фермерських господарств та формування позитивного іміджу відповідального платника податків на міжнародному рівні (Савчук, 2023).

Список використаних джерел

1. Грицишен Д. О., Юхименко-Назарук І. А., Абрамова І. В. Я., Ісламлі Д. Еволюційний аспект розвитку податкових систем та податкового обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2025. № 1 (111). С. 3–13.
2. Гайдучок Т., Вітер С., Гданська Ю. Обліково-інформаційне забезпечення механізму управління фінансовими результатами підприємств в умовах євроінтеграційних процесів. *Молодий вчений*. 2024. № 5 (129). С. 116–122.
3. Шалімова Н. С., Магопець О. А., Шалімов В. В. Виклики податкової системи в умовах війни та напрями її реформування з урахуванням європейських тенденцій. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки: наук. зб.* 2024. Вип. 12 (45). С. 274–285.